

Hans Achterhuis, eerste Denker des Vaderlands: 'Mark Rutte belichaamt de banaliteit van het kwaad'

- [Uit Knack van 27/01/2021](#)
- 26/01/21 om 21:00
- Bijgewerkt om 19:44
- Bron : Knack

[Simon Demeulemeester](#) [Jeroen Zuallaert](#)

Hans Achterhuis, Nederlands eerste Denker des Vaderlands, praat met *Knack* over wat Hannah Arendt ons leert over Donald Trump, al te gemakkelijke technologiekritiek en waarom hij zichzelf geen 'dor hout' vindt.

HANS ACHTERHUIS: 'Het is gewoon vreselijk hoe we met onze jongeren zijn omgegaan. Dat los je niet op met een vaccin.' © jan banning

Het valt niet mee om in deze tijden een uitgebreid interview te houden. Hans Achterhuis is een van Nederlands meest vooraanstaande filosofen, auteur van een waslijst aan boeken en een gezellige man die graag, genereus en hartstochtelijk vertelt, een vat vol geestige anekdotes en slimme analyses. In normale tijden was dit een eindeloos gesprek geworden, waarvan we het leeuwendeel met bezwaard hart nooit aan onze lezers hadden kunnen openbaren.

Maar het is wat het is, en dus spreken wij Nederlands eerste Denker des Vaderlands via de smartphone van zijn vrouw, en vangen we slechts een glimp op van zijn uitgebreide boekenverzameling. Achterhuis zal op 1 maart het woord nemen in het nieuw opgerichte Hannah Arendt-instituut in Mechelen voor een lezing over de vrouw die hij 'mijn eerste filosofische liefde' noemt. Hij ontdekte Hannah Arendt eerder toevallig, toen hij in tweedehandsboekhandel De Slegte een mislukt exemplaar op de kop tikte van *Eichmann in Jeruzalem*. Het verslag van het proces tegen Adolf Eichmann, een van de belangrijkste organisatoren van de Holocaust, bracht Achterhuis totaal van de kaart. 'Ik weet nog precies waar ik was toen ik het voor het eerst las: in de tuin van mijn moeder, in 1969, kort na de geboorte van onze zoon. Ik heb dat boek in één ruk uitgelezen. Ik stond perplex van de vragen die Arendt opriep. Daarna ben ik haar tegen de klippen op gaan lezen.'

Het is onzin om te zeggen dat het "échte christendom" liefde is en de "échte islam" compassie. Het geweld hoort er gewoon bij. Helaas.

Waarom vond u Hannah Arendt zo aantrekkelijk als denker?

Hans Achterhuis: Het was niet alleen wat ze dacht, maar ook haar methode van filosoferen. Ze begint altijd met concrete verhalen, gebeurtenissen, met journalistieke of literaire teksten, en evolueert vandaar naar een filosofische redenering. De meeste van mijn collega's zijn schitterend in het doorwerken van ideeën en concepten die op een gegeven moment losstaan van de werkelijkheid. Hannah Arendt gebruikte filosofie om de filosofie zelf aan te vallen. Zo had ze enorme kritiek op al haar Duitse medestudenten die de meest fantastische redeneringen bedachten om Adolf Hitler toch maar te steunen. Daar wilde ze niets mee te maken hebben.

Ze was totaal onbekend toen u haar ontdekte.

Achterhuis: (*knikt*) Het exemplaar dat ik in de ramsj had gevonden, stond vol drukfouten en witte pagina's. Ze werd ook volstrekt verguisd op de filosofiefaculteit waar ik toen les-gaf. Arendt werd gezien als een journaliste die reportages maakte, en bespiegelingen over andere filosofen. Wij mochten haar niet gebruiken om filosofie te onderwijzen. Ik werd vreemd bekeken omdat ik haar wel relevant vond. Telkens als ik in Parijs was, wandelde ik naar J. Vrin, de bekende filosofische boekhandel aan de Place de la Sorbonne. Ik ging dan altijd eens kijken wat er over Arendt verschenen was. Tot in de jaren zeventig was dat niet veel, maar dan begon haar rijtje uit te deinen tot ze uiteindelijk meer plek innam dan Aristoteles. (*lacht*)

Bestaan er veel misverstanden over Arendt?

Achterhuis: De grote discussie is natuurlijk of zij Adolf Eichmann goed heeft ingeschat. De Duitse filosofe Bettina Stangneth heeft in 2011 *Eichmann in Argentinië* geschreven: 500 pagina's om aan te tonen dat Eichmann een

overtuigde nazi was. Klopt natuurlijk, maar daar ging het Arendt niet om toen ze het begrip 'de banaliteit van het kwaad' gebruikte. Ik ben *Eichmann in Jeruzalem* nu voor het eerst in vijftig jaar aan het herlezen, en het valt me op dat ze veel meer aandacht heeft voor wat er om Eichmann heen gebeurde. Het banale kwaad schuilt voor haar in het systeem en de ambtenarij die de Holocaust mogelijk maakten. Vergeet Eichmann dus, dat leidt alleen af van denken over de banaliteit van het kwaad.

Zingt dat de discussie niet net los van de werkelijkheid? De Holocaust was mensenwerk, van mensen als Eichmann.

Achterhuis: Het punt is dat er in Duitsland een systeem was dat essentieel was om de Shoah te laten doorgaan. Ja, Eichmann was een overtuigde nazi, maar ook slechts een klein radertje in een immens systeem. De échte banaliteit van het kwaad was dat raderwerk. Zelfs mocht Arendt zich hebben vergist in Eichmann, dan nog zou haar theorie over de banaliteit van het kwaad standhouden. Het is een begrip dat Eichmann overstijgt.

Hebt u een actueel voorbeeld van de banaliteit van het kwaad?

Achterhuis: (zonder verpinken) De toeslagenaffaire in Nederland. 26.000 families zijn in de vernieling gereden door onterechte verdenkingen van fraude met de kinderopvangtoeslag. De belastingdienst vorderde agressief soms duizenden euro's terug, wat vele levens heeft verwoest. Het gaat nu voortdurend over de politieke verantwoordelijkheid, maar we mogen niet vergeten dat hieraan enorm veel ambtenaren hebben meegewerkt. Die hebben braafjes uitgevoerd wat hun werd opgedragen, terwijl zij, veel beter dan de politici, toch zagen wat ze aan het aanrichten waren? Een perfect voorbeeld van de banaliteit van het kwaad.

Arendt vond Eichmann een clown. Toch heeft die de vreselijkste dingen gedaan. Op dezelfde manier is Trump lachwekkend én levensgevaarlijk.

Reconstructies leren dat die ambtenaren hun gedrag de normaalste zaak van de wereld vonden.

Achterhuis: In een bureaucratie wordt altijd logisch nagedacht. Er wordt niet geoordeeld, alleen toegepast. Ik volg Arendt volledig wanneer ze het oneens is met de stelling van Immanuel Kant dat goede wil het enige is wat telt. Het gaat niet om intenties, wel om de praktijk, om wat er is gebeurd. Omdat ze dat ook vond over Eichmann is het misverstand ontstaan dat Arendt hem verontschuldigde. Dat klopt niet. Eichmann verdiende volgens haar de doodstraf. Maar wel om wat hij had gedaan, niet om wat hij had gedacht.

Hoe kijkt u naar de rol van de politici in de toeslagenaffaire?

Achterhuis: Ik ben daar ontzettend boos over. Minister-president Mark Rutte belichaamt de banaliteit van het kwaad. Hij zegt dat hij zich als politicus verantwoordelijk voelt, maar niet schuldig. Totale onzin, natuurlijk. Met Arendt zeg ik: verantwoordelijk zijn is voldoende om schuldig te zijn. Mark Rutte hoort terug te treden en geen campagne meer te voeren. Dit hoort het einde van zijn politieke carrière te zijn.

Na de verkiezing van Donald Trump als Amerikaanse president in 2016 kwam Arendt opnieuw in de bestsellerlijsten terecht. Is zij geschikt om leiders als Trump te duiden?

Achterhuis: Helaas wel. Een van haar belangrijkste verzameling teksten heet *Mensen in donkere tijden*. Donkere tijden zijn het nu ook. De meest voor de hand liggende parallel is Trumps omgang met de waarheid. Arendt heeft een groot stuk van haar leven geschreven over leugens en waarheid in de politiek. In haar *Denktagebuch* benadrukte ze het belang van feitelijke waarheid. (*denkt na*) Ik aarzel om het woord 'fascist' in de mond te nemen. Maar als je die bestorming ziet van het Capitool, zit je toch minstens in een staat van prefascisme.

Sommigen weigeren die bestorming ernstig te nemen, omdat veel van die bestormers een stelletje idioten leken.

Achterhuis: Het is gevaarlijk om er zo naar te kijken. Arendt vond Eichmann ook een volslagen clown. Net als Harry Mulisch, die voor *Elsevier* verslag uitbracht van het proces, merkte zij op dat Eichmann het had over zijn '*einsige Sprache*'. Hij kon maar op één manier spreken, zijn ambtenarentaaltje, wat leidde tot de meest lachwekkende toestanden. Net voor hij werd opgehangen, bijvoorbeeld, hield hij een toespraakje waarin hij niet verder kwam dan platitudes als 'wij zullen elkaar weer ontmoeten' en 'wij betreuren dit heengaan'. Alsof hij vergat dat hij het over zichzelf had! Toch heeft die man de vreselijkste dingen gedaan. Op dezelfde manier is Trump zowel lachwekkend als levensgevaarlijk.

Vindt u dat Arendt vandaag politiek gerecupereerd wordt?

Achterhuis: Ik heb mij lange tijd enorm geërgerd aan Frits Bolkestein en hoe die haar inriep om te fulmineren tegen migratie en tegen het communisme. Hij gebruikte Arendt om linkse Nederlanders aan te vallen die waren blijven geloven in het communisme van achter het IJzeren Gordijn. Die aanval was zeker terecht, en je vindt er bij Arendt zeker munitie voor. Maar Bolkestein deed het uiterst gemakzuchtig, zonder haar ooit te citeren. (*met pretoogjes*) Het leuke was dat hij haar naam consequent fout spelde. Het was dus niet onredelijk om aan te nemen dat hij haar nooit had gelezen.

HANS ACHTERHUIS: 'Mijn vrouw en ik hebben beslist dat we niet naar de intensieve zorg gaan als we ziek worden.' © jan banning

In 2018 beweerde N-VA-voorzitter Bart De Wever dat Hannah Arendt de natiestaat verdedigde. Vindt u dat terecht?

Achterhuis: Arendt stond héél kritisch ten opzichte van de natiestaat. Natuurlijk vond ze dat het voor Joden beter was om een natiestaat te hebben dan geen staat. Maar ze wijst toch vooral op het gevaar voor mensen die b́uiten de natiestaat vallen. In de context van de vernietiging van de Joden zegt ze dat het ontnemen van de Duitse nationaliteit van de Duitse Joden een van de eerste stappen was om van hen overbodige mensen te maken. Arendt is een *sjibbolet* geworden, een soort wachtwoord om te laten zien dat je aan de goede kant staat. Daarmee doe je haar oneer aan. Arendts drijfveer was: ik wil begrijpen. Ik ben op een conferentie eens heel boos geworden op Dirk De Schutter en Remi Peeters, twee grote Arendt-kenners. Zij hadden uitgeroepen hoe kosmopolitisch Arendt wel niet dacht, en dat we daar allemaal een voorbeeld aan moesten nemen.

Waarom maakte dat u zo kwaad?

Achterhuis: Omdat ze dat niet was! Hannah Arendt had géén oog voor de derde wereld, was totaal blind voor de problemen van de zwarte gemeenschap en de oorspronkelijke bewoners van Amerika. Ook het feminisme liet haar koud, al was zij in academisch opzicht vaak 'de eerste vrouw' om iets te verwezenlijken. Ik erger mij eraan dat Arendt alleen nog maar op een soort politiek correcte manier wordt gelezen.

Zou Hannah Arendt vandaag gecanceld kunnen worden?

Achterhuis: Dat denk ik wel. Ik ben aan een boek over haar bezig, en ik vraag me vaak af wat ik riskeer door haar uitspraken of ideeën eerlijk weer te geven. (*lacht*) In *Totalitarisme* spreekt ze over de kolonisatie van Congo. Die veroordeelt ze uiteraard klaar en duidelijk, en ze vond ook dat de burgers in de kolonies dezelfde rechten moesten krijgen als de burgers in het moederland. Tegelijk ging ze mee in de gedachte van een schrijver als Joseph Conrad, over hoe hard het was voor blanken om kennis te maken met zwarten. Ze had geen echte empathie voor het lot van de plaatselijke bevolking.

Elke generatie is kritisch tegen opkomende technologie. Plato vond het alfabet bijvoorbeeld verschrikkelijk.

Ze leek ook niet geïnteresseerd in een breed publiek.

Achterhuis: (*lacht*) In de film over haar wordt haar gevraagd of ze een Grieks woord kon vervangen, omdat de meeste Amerikanen geen Grieks begrepen. 'Dan leren ze het maar', reageerde ze botweg. Arendt was vaak even kortaf in haar denken als in haar omgang met mensen. Ze was geen Michel Foucault die onder luid gejuich de collegezaal binnenkwam.

Hoe kijkt u naar een fenomeen als Yuval Noah Harari, de historicus die het Sportpaleis doet vollopen?

Achterhuis: Met een mix van verbazing en lichte jaloezie. Ik zou het nooit kunnen. Het doet voor mij niets af aan zijn denken. Ik vind *Sapiens*, zijn eerste boek, een zeer belangrijk werk. Ik zie het als een tegenhanger voor *Paarden, zwaarden en ziektekiemen* van Jared Diamond. Diamond heeft een materiële geschiedenis van de mensheid gemaakt, Harari een narratieve.

Vandaag heeft Harari het vooral over onze technologische toekomst. Hoe kijkt u daarnaar, als zelfverklaarde digibeet?

Achterhuis: Ik heb dan wel de hulp van mijn echtgenote nodig om deze videoverbinding op te zetten, maar mag ik erop wijzen dat ik vijftien jaar hoogleraar techniekfilosofie geweest ben aan de Universiteit Twente? Toen ik daaraan begon, heb ik me flink ingelezen in wat filosofen zoal te melden hadden over techniek. Daar werd ik eerlijk gezegd misselijk van. Elke generatie was kritisch tegen de technologie die opkwam. Plato vond het alfabet bijvoorbeeld verschrikkelijk. En dat gaat maar door, tot en met Heidegger. Ik had dus één voornemen toen ik in Twente aankwam: op die manier doe ik niet aan cultuurfilosofie.

Harari voorspelt een toekomst waarin robots slimmer worden dan wij. Acht u dat waarschijnlijk?

Achterhuis: Ik ga daar niet in mee. Ik ben heel blij met deze videoverbinding. Het ligt ontzettend goed om kritiek te hebben op technologie en op jongeren die alleen maar met hun telefoon bezig zijn en geen boeken lezen. Ik vind dat te gemakkelijk en ik ben er ook niet panisch over. Het is te vroeg om te oordelen. Geen enkele techniek is er ooit in geslaagd om onze beschaving kapot te maken. Weet u dat toen het buskruit werd uitgevonden, militairen jammerden dat dat de doodsteek was van het eerlijk met elkaar oorlog voeren? Techniek kun je nooit tegenhouden. Je kunt enkel nadenken over de richting waarin het moet en morele grenzen bedenken.

In het klimaatdebat geloven ecomodernisten net dat technologie alles zal oplossen.

Achterhuis: Ook te gemakkelijk. Bij jullie is Maarten Boudry de voorman van de vrienden van de vooruitgang. Heel typerend is dat daar weinig technisch onderlegde mensen tussen zitten. Ik geloof best dat techniek een deel van de oplossing is, maar roepen dat alles vanzelf wordt opgelost en we vrolijk kunnen doorgaan? Daar geloof ik niet in.

Geeft de coronacrisis hen geen gelijk? In minder dan een jaar tijd is een vaccin ontwikkeld.

Achterhuis: (*schiet in de lach*) O ja? Het virus is ons voorlopig toch nog te slim af, met zijn nieuwe varianten. We zijn er nog lang niet.

Er zijn toch in recordtempo verschillende vaccins ontwikkeld?

Achterhuis: Ik ben niet overtuigd dat dit het einde is. Ik las met grote interesse het *Knack*-interview met Marc Van Ranst. In vergelijking met onze Jaap van Dissel is die man toch een stuk nuchterder. Hij schetste goed hoe het nog op verschillende manieren kan mislopen. De wetenschap weet nog niet alles en eerlijke wetenschappers geven dat toe. Ik ben dankbaar voor het vaccin, maar het is geen oplossing waardoor we er over twee maanden vanaf zijn. Je moet ook verder kijken dan dat. Het is gewoon vreselijk hoe we met onze jongeren zijn omgegaan. Dat los je niet op met een vaccin.

Hoe kijkt u naar de ethische vraagstukken die de coronacrisis heeft gecreëerd? Is het verdedigbaar dat mensen vanaf een bepaalde leeftijd niet meer worden behandeld?

Achterhuis: (*zucht*) Ik ben geen ethicus. Wel vind ik persoonlijke keuze heel belangrijk. Mijn vrouw en ik hebben in de eerste lockdown beslist dat we niet naar de intensieve zorg gaan als we ziek zouden worden. Maar ik ga niet roepen dat mensen boven de tachtig niet behandeld mogen worden.

De Nederlandse schrijfster Marianne Zwagerman vindt dat het 'dorre hout' maar eens gekapt moet worden.

Achterhuis: Ik ben daar erg van geschrokken. Zelfs als ik niet naar de IC zou willen, vind ik mezelf nog geen dor hout. Ik vind het een akelige gedachte om politiek op te leggen: 'U bent zo oud, u hebt nog zoveel kwalitatief goede jaren en we gaan u dus niet meer helpen.' Die gedachte is vreselijk. Ik weiger zelfs om over zulke zaken na te denken. Om het met Hannah Arendt te zeggen: dat is het einde van de morele mens. Een ethicus denkt na over dilemma's zoals die van een Griekse moeder in een concentratiekamp die van de nazi's moest kiezen wie van haar drie kinderen gedood moet worden, en bedenkt een oplossing. Arendt weigert zelfs die discussie aan te gaan. De nazi's namen niet alleen staatsburgerschap af, ook het vermogen om moreel te handelen, vond ze.

U zei daarnet dat u het wel eens oneens bent met Arendt. Waarover zoal?

Achterhuis: Ze weigerde communisme, nazisme en fascisme als politieke religies te zien. Ik breng binnenkort een boek uit over de link tussen religie en geweld. Voor mij is het redelijk duidelijk dat het Russische communisme allerlei trekken van de orthodoxe kerk heeft overgenomen. Net als een klassieke godsdienst gelooft het communisme in de 'Waarheid' dat er een soort eindtijd komt, waarna een grote toekomst aanbreekt. Adolf Hitler schrijft zelf in *Mein Kampf* dat hij de manier waarop de katholieke kerk de massa's bespeelt, wil toepassen.

Mark Rutte is verantwoordelijk voor het kapotmaken van duizenden levens, maar hij fietst wel naar de koning. Dan is alles blijkbaar vergeven.

U vindt alle grote godsdiensten inherent gewelddadig.

Achterhuis: De monotheïstische godsdiensten, maar ook het hindoeïsme en het boeddhisme, paren van meet af aan religie met geweld. Er zit een drang in naar een absolute waarheid die andere goden wegvaagt. Wanneer God zich openbaart in de Sinaï met zijn tien geboden, geeft hij Mozes letterlijk de opdracht om andere goden weg te vagen. In Exodus 32 vers 28 staat dat er die dag 3000 doden vielen. Dat wil uiteraard niet zeggen dat die religies op zich gewelddadig zijn. Maar als het erop aankomt, kun je perfect de Bijbel lezen en concluderen dat alle heidense volkeren uitgeroeid moeten worden.

Onderschatten wij de religieuze component bij hedendaags terrorisme?

Achterhuis: Absoluut. Als Barack Obama in 2015 zegt dat de aanslagen van Parijs niets met de islam te maken hebben, is dat uiteraard fout. Ik snap en waardeer zelfs zijn politieke redenen om dat te zeggen, maar het klopt niet dat 'de echte islam' iets anders is. Je kúnt de Koran lezen en concluderen dat

terrorisme gerechtvaardigd is. Het is onzin om te zeggen dat het 'échte christendom' liefde is en de 'échte islam' compassie. Streep dan maar het grootste gedeelte van hun geschiedenis weg. Het geweld hoort er gewoon bij. Helaas.

Tegelijk wijzen veel experts erop dat jihadistische aanslagplegers vaak ontspoorde criminelen zijn.

Achterhuis: Niet elke jihadist heeft een crimineel verleden. Er zijn meerdere verklaringen mogelijk waarom iemand overgaat tot geweld. Religie is daar een van. Ik maak trouwens een duidelijk verschil tussen conservatieven en fundamentalisten. Onze Biblebelt zit vol oerconservatieve gelovigen met een gedachtegoed uit de achttiende eeuw die ons goddeloze bestaan vol afgrijzen bekijken. Maar dat zijn geen fundamentalisten, zij hebben geen bekeringsijver en zij zullen nooit een aanslag plegen.

Geloof u in deradicalisering?

Achterhuis: Ik geloof in de kunst van het vreedzaam vechten. Radicalisme hoeft niet tot geweld te leiden. Ik volg daarin Niccolò Machiavelli. Hij las bij geschiedschrijver Titus Livius dat sommige Romeinen vonden dat de eeuwige politieke strijd tussen patriciërs en plebejers Rome heeft vertraagd in zijn groei. Dat klopt niet, vond Machiavelli terecht. Het is net die politieke strijd die Rome groot maakte. Ook Hannah Arendt heeft het over 'het geluk om samen politiek te bedrijven'. Problematisch wordt het pas wanneer strijd in geweld omslaat. Dat is de grote uitdaging voor Amerika vandaag: de trumpisten zien hun politieke tegenstanders als vijanden.

Vreest u dat de liberale democratie aan aantrekkingskracht verliest?

Achterhuis: Helaas wel. Ik hoop echt dat Joe Biden daarin iets kan veranderen, want het is nog steeds het maatschappijmodel dat mij het meeste aanstaat. Ik heb veel kritiek op de manier waarop Nederland de pandemie aanpakt, maar ik geloof niet dat een autoritaire staat het beter zou doen. Je bent uiteindelijk beter af met het gekrakeel, hoor.

Het klinkt bijna alsof u Mark Rutte al mist.

Achterhuis: (*grinnikt*) Ik heb een lange geschiedenis met Mark Rutte. Toen hij net premier was, heeft *Trouw* geprobeerd om een dubbelinterview op te zetten, omdat ik toen Denker des Vaderlands was. Dat heeft hij altijd geweigerd. Vanuit de VVD kwam het expliciete consigne dat er met die Achterhuis niet gediscussieerd mocht worden. Ik heb de voorbije jaren één keer gesproken voor de jongerenafdeling, en die is daar achteraf voor berispt.

U bent een gevaarlijke denker, meneer Achterhuis?

Achterhuis: Rutte wil gewoon níét over ideologie praten. Hij is tegen visie en tegen grote verhalen en is antifilosofisch. Hij wil alleen lekker verder doen. En het werkt. Hij heeft het langer volgehouden dan menig andere premier.

En hij wint ook deze verkiezingen gewoon weer?

Achterhuis: Zolang hij blijft fietsen, komt het goed. Rutte is verantwoordelijk voor het kapotmaken van duizenden mensenlevens, maar hij gaat wél met de fiets naar de koning. Dan is alles blijkbaar vergeven.

8 februari begint de (online) lezingenreeks van het Hannah Arendt Instituut. Naast Hans Achterhuis spreken Caroline Pauwels, Herman Van Goethem, Anya Topolski, Nadia Fadil, Dirk De Schutter, Alicja Gescinska en Bart Somers.

Meer info op www.hannah-arendt.institute

Hans Achterhuis

- 1942: geboren in Hengelo
 - 1960-1969: studeert theologie en filosofie in Utrecht en Straatsburg, promoveert op Albert Camus (1967)
 - 1973-1990: Docent sociale filosofie (Universiteit Amsterdam), doceert aan de universiteiten van Berkeley (1983) en Pennsylvania (1987)
 - 1988: bijzonder hoogleraar milieu filosofie (Universiteit van Wageningen)
 - 1990-2007: bekleedt leerstoel wijsbegeerte (Universiteit Twente)
 - 2003: Pierre Bayle-prijs voor de cultuurkritiek
 - 2009 en 2011: Socratesbeker voor *Met alle geweld* en *De utopie van de vrije markt*
 - 2011: eerste Denker des Vaderlands
 - Publiceerde onder meer *Camus: De moed om mens te zijn* (1969), *De markt van welzijn en geluk* (1979), *Het rijk van de schaarste* (1988), *De erfenis van de utopie* (1998), *De kunst van het vreedzaam vechten* (2014)
- Reageren op dit artikel kan u door een e-mail te sturen naar lezersbrieven@knack.be. Uw reactie wordt dan mogelijk meegenomen in het volgende nummer.

Lezingenreeks Hannah Arendt ingekleurd

Vijf gesprekken zetten de vele schakeringen in het denken van Hannah Arendt centraal.

Ontdek wat haar denken zo bijzonder maakt en welke antwoorden ze ons biedt.

De grens tussen feit en fictie is wazig. Democratische instellingen staan onder druk. En door het vele werk is er amper tijd om daarover na te denken, laat staan om er iets aan te doen. Het lijken hedendaagse zorgen, maar meer dan 50 jaar geleden schreef Hannah Arendt al uitvoerig over het gevaar van deze processen.

Vandaag winnen de ideeën van Arendt alleen maar aan belang. Daarom leggen we dat gedachtegoed opnieuw op tafel. In een vijfdelige lezingenreeks laten we hedendaagse denkers Arendts werk uitleggen, toepassen en bekritisieren. Want zelf denken en kritisch zijn staan bij Hannah Arendt steeds centraal.

Haar werk beroerde de gemoederen en dat doet het nog steeds. Ontdek zelf wat haar denken zo bijzonder maakt en welke antwoorden het ons te bieden heeft.

SPREKERS IN 2021

CAROLINE PAUWELS & HERMAN VAN GOETHEM

Arendt als inspiratie. 8 februari 2021

Caroline Pauwels is rector van de VUB. Herman Van Goethem is rector van de UA. Beiden stonden mee aan de wieg van het Hannah Arendt Instituut. Wat maakt Arendt zo inspirerend?

8 FEBRUARI

DIRK DE SCHUTTER

Arendt in essentie. 15 februari 2021

Dirk De Schutter vertaalde verschillende werken uit Arendt's oeuvre. Hij is emeritus hoogleraar filosofie en gespecialiseerd in Arendt en Heidegger. Wat zijn de kernbegrippen bij Hannah Arendt?

ANYA TOPOLSKI EN NADIA FADIL

Arendt in tegenlicht. 22 februari 2021

Anya Topolski is professor ethiek en politieke filosofie aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Nadia Fadil is professor antropologie aan de KULeuven en doet onderzoek naar interculturaliteit, racisme en religie. Wat maakt het werk van Arendt zo ophefmakend of problematisch?

HANS ACHTERHUIS

Arendt in de praktijk. 1 maart 2021

Filosoof Hans Achterhuis was de eerste Nederlandse Denker des Vaderlands. Hij koppelt zijn werk vaak aan actuele problemen. Hannah Arendt is een van de figuren die een grote impact hebben op zijn denken. Hoe helpen haar ideeën ons de huidige politieke en maatschappelijke werkelijkheid te begrijpen?

ALICJA GESCINSKA & BART SOMERS

Arendt en politiek. 8 maart 2021

Alicja Gescinska is een filosofe die van de politiek proeft. Bart Somers is Vice-president van de Vlaamse regering en minister. Politiek staat centraal in het werk van Hannah Arendt. Wat maakt politiek zo belangrijk?

EVEEMENT IN SAMENWERKING MET HET HUMANISTISCH VERBOND EN KNACK.

Volg dit evenement via Vimeo of Facebook

Wat?

Een vijfdelige lezingenreeks met prominente sprekers over de veelkleurigheid van Hannah Arendt.

Wanneer?

De reeks start op 8 februari en loopt daarna 5 weken. De lezingen vinden telkens plaats op maandagavond tussen 19u30 en 21u.

Waar?

Indien de maatregelen het toelaten kunnen wij een beperkt publiek ontvangen in het Hof van Liere (Antwerpen). Deze lezingen worden ook gestreamd via Vimeo en Facebook.

Deelnemen?

De lezing bijwonen kan online via Vimeo (<https://vimeo.com/arendtinstitute>) of Facebook. Indien de omstandigheden het toelaten, kan een beperkt aantal toeschouwers de lezing live bijwonen. Registreer daarvoor via onderstaand formulier. Indien u registreert, bezorgen wij u ook tijdig een rechtstreekse link naar de online lezing.

VAN ZODRA DE LEZING START

Naar vimeo

Informatie

Registreren

Indien de coronamaatregelen het toelaten, kunnen wij een beperkt aantal mensen de lezing laten bijwonen. Daarvoor dient u het invulformulier hiernaast in te vullen.

Bevestiging

Wij verdelen de tickets aan de deelnemers die zich eerst geregistreerd hebben. We houden u hiervan op de hoogte per mail.

Registratie voor lezing

INSCHRIJVEN VIA WEBSITE

[Hannah Arendt Instituut - Diversiteit, stedelijkheid & burgerschap \(hannah-arendt.instituut.nl\)](https://hannah-arendt.instituut.nl)

Ctrl + Klikken

Voornaam

Naam

Email

Organisatie (optioneel)

Ik wil (indien mogelijk) de volgende lezingen bijwonen:

- 8 feb: met Caroline Pauwels en Herman Van Goethem
- 15 feb: Dirk De Schutter
- 22 feb: Anya Topolski en Nadia Fadil
- 1 maa: Hans Achterhui
- 8 maa: Alicja Gescinska en Bart Somers

Op de hoogte blijven: